

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.IV.21.024/2017/3.

A tanács tagjai:

Dr. Mészáros Mátyás a tanács elnöke
Dr. Pataki Árpád előadó bíró
Dr. Kovács Zsuzsanna bíró

A felperesek:

I. rendű
II. rendű
III. rendű

A felperesek képviselője:

Dr. Hernádi Ügyvédi Iroda, ügyintéző: dr. Hernádi Gyula ügyvéd)

Az alperes:

A per tárgya:

Jogosulatlan adatkezelés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

I.-II.-III. rendű felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Szegedi Ítéltábla Pf.I.21.235/2016/2.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Gyulai Törvényszék 14.P.20.413/2016/9.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. rendű felperes és házastársa, ... között házasság felbontása iránt a Gyulai Járásbíróságon 7.P.20.717/2015. szám alatt per van folyamatban. Az ott eljáró bíróság a peres felek, valamint a jelen per II. és III. rendű felpereseinek igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálatát rendelte el. Az I. rendű felperes édesapja a III. rendű felperes, a II. rendű felperes pedig az I. rendű felperes édesapjának a házastársa. Az elrendelt szakértői vizsgálat célja az ott perben álló felek kiskorú gyermekének szülői felügyelete, valamint a gyermekkel való kapcsolattartás tárgyában hozandó döntés megalapozása volt. A felperesek a szakértői vizsgálatához hozzájárultak. A bíróság szakértőként az alperest rendelte ki. Az alperes 2016. április 4-én terjesztette elő szakvéleményét.
- [2] A szakvélemény tartalmazta a vizsgált személyek személyi adatait, a bíróság által feltett kérdéseket, rögzítette a vizsgálati módszereket és azok jellemzőit, köztük azt, hogy az úgynevezett exploráció kérdés-felelet formájában zajlott le a szakértő és a vizsgálat alá vont személyek között. A szakvélemény az exploráció teljes szövegét tartalmazta, ezen kívül még a pszichés státuszt, a tesztvizsgálatokat, azok eredményeit, valamint az összegzést. A szakvélemény végén szerepelnek a bíróság kérdéseire adott válaszok. Az alperes mint eljáró szakértő az exploráció teljes anyagát valamennyi vizsgált személy esetében hangfelvételen rögzítette, a felvételkészítést az érintettek észlelték a vizsgálatok során, a diktafon használata egyértelmű volt számukra. Az alperes nem kérte a felperesek írásbeli hozzájárulását ezen hangfelvételek elkészítéséhez.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [3] A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperes az igazságügyi szakértői vélemény elkészítésénél személyes adataik kezelése során jogellenesen járt el. Erre figyelemmel kérték az alperest, mint adatkezelőt adataik, és ezzel összefüggésben a teljes szakértői vélemény törlésére kötelezni. Álláspontjuk szerint a szakértő az akkor hatályos szakértői törvény, valamint a végrehajtási rendeletben foglaltak ellenére nem kérte a hangfelvétel készítéséhez írásbeli beleegyező nyilatkozatukat, nem tájékoztatta őket megfelelően személyes adataik kezeléséről, és az adatkezelés várható időtartamáról. A felperesek szerint az alperes ezzel megsértette a 2011. évi CXII. tv. (Infotv.) mint a szakértő adatkezelésére irányadó háttérjogszabály előírásait is. A kereset elsődleges jogalapjaként az Infotv. 22. § (2) bekezdését jelölték meg.
- [4] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint ő a szakértőkre vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően járt el. Az alperesek megkapták a szükséges szóbeli tájékoztatást, és önmagában azért, mert írásbeli beleegyezést a hangfelvétel készítéséhez nem kért, az nem olyan

súlyú jogsértés, amely az egész szakvélemény törlését indokolná. Előadta azt is, hogy nem valamennyi a szakértői véleményben szereplő adat minősül személyes adatnak, és a szakvélemény következtetései sem csupán ilyen adatokon alapulnak. Álláspontja szerint miután az Infotv. nem ír elő írásbeli előzetes tájékoztatást, és írásbeli hozzájárulás szükségességét, ezért a gyakorlatban a szóbeli tájékoztatás is elfogadott. Kiemelte azt is, hogy csak a szakértői vélemény egy része tekintetében készült hangfelvétel, míg például a tesztekénél nem. Ehhez képest a tesztek és az azokból levont következtetések függetlenek a hangfelvételektől. Az alperes továbbá megjegyezte azt, hogy a felperesek célja a jelen eljárással az, hogy a számukra nem kedvező szakértői véleményt eljárási hibára hivatkozással megsemmisíttessék, és így az a házassági bontóperben ne legyen figyelembe vehető.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság a keresetnek részben adott helyt, és kötelezte az alperest, hogy a Gyulai Járásbíróság előtt folyamatban lévő bontóperben a felperesek személyes meghallgatásáról 2016. március 23-án készített szakértői vizsgálati hangfelvételi anyagot, amelyet pendrive-on tárol, 15 napon belül törölje. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Az alperest kötelezte a felperesek részére személyenként 18.000 forint perköltség megfizetésére, és úgy rendelkezett, hogy ezt meghaladóan a peres felek költségeiket maguk viselik. Az elsőfokú bíróság a döntését az Infotv. rendelkezésein túlmenően a szakértői tevékenységről szóló 2005. évi XLVII. tv. és a 35/2008. (XII.31.) IM rendelet szabályaira alapozta. Rámutatott, hogy az utóbbi 8. § (1) bekezdésében megfogalmazott tájékoztatás elmulasztásához a jogalkotó nem fűzött jogkövetkezményt, ehhez képest a mulasztást a szakértőt kirendelő bíróságnak kell szükség esetén értékelés tárgyává tennie akkor, amikor dönt arról, hogy az előterjesztett szakvéleményt alkalmasnak tartja-e döntése meghozatalához. Miután ugyanezen jogszabály (IRM rendelet) kifejezetten írásbeli beleegyezéshez köti a hangfelvétel készítését, az pedig nem volt vitatott, hogy ilyen írásbeli nyilatkozatot az alperes a felperesektől nem kért, megállapította, hogy a hangfelvételt a szakértő jogellenesen készítette el. Erre figyelemmel kötelezte az alperest a hangfelvétel törlésére.
- [6] Az elsőfokú bíróság ugyanakkor nem látta indokoltnak a teljes szakértői vélemény törlésének elrendelését. A 31/2008. (XII.31.) IRM alapján megállapította, hogy a vizsgálat során a szakértőnek mindenképpen jegyzőkönyvet kell készítenie, jogosult arról döntenie, hogy az elhangzottakat szó szerint rögzíti-e. Miután a felek köztük a felperesek is alávetették magukat a szakértői vizsgálatnak, nem tilthatják meg a szó szerinti jegyzőkönyv készítését, márpedig a szó szerinti jegyzőkönyvnek felel meg gyakorlatilag az explorációs beszélgetéseknek a szakértői véleményben való szerepeltetése. Az

exploráció az igazságügyi szakértői gyakorlatban tematikus kikérdezés formájában történik, azt a célt szolgálja, hogy a megbízásban szereplő kérdésekre a szakértő választ tudjon adni. Az így nyert adatok révén kapcsolódik a vélemény a perbeli adatok konkrét formáihoz. Ahhoz, hogy a szakértő a vizsgált személyeket megfigyelhesse, kellő mélységű kikérdezést tudjon alkalmazni, szükségszerűen olyan kérdéseket kell feltennie, amelyek érintik a meghallgatottak személyes és különleges adatait. Önmagában tehát a szakértői vizsgálat iránti igény, az elrendeléshez való hozzájárulás, illetve a vizsgálatnak önként történő alávetés szükségszerűen jelenti az adatok kezeléséhez való hozzájárulást, hiszen személyes és különleges adatok nélkül megalapozott szakértői vélemény nem adható.

- [7] Figyelembe vette az elsőfokú bíróság azt is, hogy a szülői felügyelet és a kapcsolattartás szabályozására irányuló perekben a vizsgálat alapvető célja a gyermek érdekének védelme, a nevelési alkalmasság és a gyermek érzelmi kötődésének vizsgálata. A gyermek érdeke az az alapmotívum, amely a vizsgálati adatok integrálását vezérli. Annak eldöntése, hogy a szakértő a vizsgálatot megfelelően szervezte-e, folytatta-e le, és ezáltal megalapozott adatokat szolgáltat-e az érdemi kérdés eldöntéséhez, mindenképpen a családjogi perben döntést hozó bíróság kompetenciájába tartozik.
- [8] Az elsőfokú bíróság vizsgálta a szakértői működésre vonatkozó 20. számú módszertani levélben rögzített szempontokat, és rögzítette azt, hogy az adott esetben az exploráció kérdései megfeleltek azoknak a szempontoknak, amiket a módszertani levél előír. Az elsőfokú bíróság külön kiemelte azt, hogy a felperesek a vizsgálatnak önként vetették alá magukat, maguk is kérték az adott perben igazságügyi pszichológus szakértői vizsgálat elrendelését. Az a kérelem tartalmilag magában foglalja azt, hogy alávetik magukat a vizsgálatnak a módszerekre és az eljárásra is figyelemmel. Ehhez képest a felperesek személyes adatainak kezelése a szakértői bizonyítás céljára is figyelemmel, valamint a szakértőre és adat kezelésére vonatkozó speciális rendelkezésekre is tekintettel, nem minősül jogellenesnek, így nem volt ok a szakvélemény egészének törlésére.
- [9] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, megfellebbezett rendelkezéseit részben megváltoztatta annyiban, hogy mellőzte a perköltségre vonatkozó rendelkezéseit, és megállapította, hogy a felek az elsőfokú eljárási költségeiket maguk viselik. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Megállapította, hogy a felperesek személyenként 84.000 forint elsőfokú és fellebbezési eljárási illeték visszaigénylésére jogosultak.
- [10] A jogerős ítélet indokolása rögzítette, hogy a személyes adatok kezelését az Infotv. kétféle jogalapon teszi főszabályként lehetővé. Egyrészt az érintett előzetes tájékoztatásán alapuló hozzájárulásával, másrészt kötelező jelleggel, amikor azt törvény

vagy törvényi felhatalmazás alapján az abban meghatározott körben önkormányzati rendelet közérdeken alapuló célból elrendeli. Jogszabály szűk körben és átfogó garanciális szabályok mellett lehetővé teszi, hogy bizonyos esetekben speciális érdekből az érintett hozzájárulása hiányában és a jogalkotó közhatalmi aktusa nélkül is sor kerülhessen adatkezelésre. Lényegesnek tekintette a jogerős ítélet azt a körülményt, hogy az előzményi perben bizonyítási eljárás lefolytatása keretében került sor szakértő (az alperes) kirendelésére. A jogerős ítélet rögzítette azt is, hogy a szakértői tevékenységről szóló törvény jogosítja fel az igazságügyi szakértőt a tevékenysége során rendelkezésre bocsátott vagy tudomására jutott személyes adatok kezelésére a kirendelés vagy megbízás teljesítése során. A szakértő a tevékenységének szakmai, módszertani, etikai és a jogszabályoknak való megfelelésének ellenőrizhetősége céljából is jogosult az adatkezelésre. Fontos körülmény az, hogy a szakértőt a tevékenysége során tudomására jutott tényekre és adatokra nézve titoktartási kötelezettség terheli az ügyre vonatkozó tényekről és adatokról csak az ügyben eljáró hatóság, továbbá az adatok kezelésére jogosult más szerv vagy személy részére nyújthat tájékoztatást. Az állandó bíró gyakorlat szerint a szakértőtől meg kell követelni mindazon tényeknek az ismertetését, amelyeknek jelentőségük volt a szakértői vélemény meghozatalánál, és amelyek szükségesek a szakértői vélemény helyességének ellenőrzéséhez. Miután pedig az előzményi per gyermekelhelyezés kérdésében való döntésre irányul, nyilvánvaló, hogy olyan személyes és különleges adatok rögzítésének is szükségképpen helye volt a szakértő részéről, amelynek felvételét a felperesek sérelmezték. Ezek hiányában a kirendelő bíróság nem lenne abban a helyzetben, hogy a szakvélemény alaposságát mérlegelje, és a gyermek érdekeinek megfelelő döntést hozzon. Mindebből következően nem lehet helye a szakvéleményből a felperesek személyes és különleges adatai törlésére. A jogerős ítélet rögzítette, hogy a felperesek által hivatkozott 2015. NAIH ajánlásnak a törvényi normaszöveget lerontó hatása nincs.

- [11] A jogerős ítélet nem találta alaposnak azt a felperesi hivatkozást, hogy a 20. számú módszertani levél előírásait figyelmen kívül kellene hagyni. A hivatkozott módszertani levél ugyanis olyan iránymutatásokat tartalmaz, melyeket az igazságügyi pszichológus szakértőnek a szakértői munka során alkalmaznia kell. Lényegesnek minősítette azt, hogy az igazságügyi pszichológus szakértő a vizsgálatait olyan személyekre terjeszti ki, akiknek szakértésére megbízást kap. Ezen személyekkel a szakértő kapcsolata csupán a vizsgálatokra jellemző viszonyt jelent, más jellegű kapcsolat nincs. Általánosan érvényesülő szabály, hogy a vizsgálat során egyidejűleg több módszert szükséges használni. Az adott kérdésfeltevésnek megfelelő vizsgáló eljárások kiválasztása a szakértő kompetenciája, ezek azonban olyan standardizált eljárások, illetve projektív tesztek lehetnek, melyek a pszicho-diagnosztikai gyakorlatban kimunkált viszonyítási, objektív kritériumokkal

rendelkeznek, és alkalmasak a vizsgálati személyek vonatkozásában a jogszolgáltatás számára releváns információt nyújtani.

[12] Ebben a körben az explorációs technika (kikérdezés) nélkülözhetetlen része a vizsgálatnak. A vizsgálat során az exploráció azt a célt szolgálja, hogy a megbízásban szereplő kérdésekre a szakértő adekvát választ tudjon adni. Az exploráció szükség szerűen tematikus kikérdezés formájában történik. Hivatkozott 20. számú módszertani levél egyértelműen rögzíti, hogy az ilyen pszicho-diagnosztikai vizsgálatoknak pontos jegyzőkönyvvezetéssel kell történniük, mert ez teszi lehetővé az elemi, kiindulási adatok későbbi, kvantitív feldolgozását. A kikérdezés és a megfigyelés során a válaszadás, a viselkedés teljességének regisztrálása szükséges. Ehhez pedig a pontos jegyzőkönyvvezetés vagy technikai rögzítés kötelezően hozzátartozik.

[13] A jogerős ítélet indokoltnak találta a teljes szakértői vélemény törlésére irányuló kereseti kérelem elutasítását. Szakmai szabályokból következően ugyanis az explorációs technika nélkülözhetetlen része a szakértői vizsgálatnak. Egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy annak eldöntése, hogy a szakértői vélemény megalapozott adatokat tartalmaz-e az alapügy elbírálásához, az e tárgykörben eljáró és döntést hozó bíróság kompetenciájába tartozó kérdés. Ha a kirendelő bíróság aggályosnak, megalapozatlannak tartja a szakértői véleményt, maga döntött úgy, hogy mellőzi az abban foglalt megállapításokat. Ennek mérlegelése azonban nem a jelen ügyben eljáró, a jogellenes adatkezelésről döntő bíróság hatáskörébe tartozik. Önmagában az érintettek írásbeli hozzájárulása nélkül, de a felvételkészítés ismeretében, legalább ráutaló magatartásuk mellett rögzített részben személyes, részben különleges adatok a teljes szakvélemény törlését nem indokolják. A jogerős ítélet indokolása szerint a megállapított kisebb fokú eljárási szabálysértés nem vezethet ahhoz, hogy a felperesek alapperbeli céljainak nem megfelelő végkövetkeztetésű szakvélemény a törlés révén a gyermekelhelyezési, kapcsolattartási perben felhasználhatatlanná váljon úgy, hogy esetlegesen az egyéb kérdésekben aggálytalan.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[14] A jogerős ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérték a jogerős ítélet részbeni megváltoztatását, és az alperes által készített szakvélemény teljes törlésének elrendelését. Álláspontjuk szerint a szakvélemény jogsértő módon készült hangfelvételen alapult, és ez a jogellenesség megalapozza a szakvélemény teljes törlését. A felperesek megsértett jogszabályként hivatkoztak az Infotv. 22. § (2) bekezdésére és a 31/2208. (XII.31.) IRM rendelet szabályaira. A felperesek álláspontja az volt, ha egyszer elrendelték az eljáró bíróságok az adat forrásainak törlését, törölni szükséges az az

alapján készült szakvéleményt is. Ha ugyanis az adat forrása jogellenesen keletkezett, az jogellenessé teszi magát a szakvéleményt is. A felperesek hangsúlyozták, hogy a szakvélemény léte és esetleges fontossága nem írja felül azt a körülményt, hogy a szakvélemény szabálytalanul készült. Hivatkoztak az Infotv. 6. § (8) bekezdésére is annyiban, hogy kétség esetén azt kell vélelmezni, hogy az érintett a hozzájárulását nem adta meg (személyes adatai kezeléséhez). A felperesek hivatkoztak a NAIH 2015. szeptember 29-én kiadott állásfoglalására, amely az előzetes tájékoztatás adatvédelmi követelményeiről és annak fontosságáról szól. Ennek megfelelően az adatok kezelésével kapcsolatos minden tényről tájékoztatást kell adni. Jelen esetben viszont az alperes elismerte, hogy nem kért írásos hozzájárulást az adatalanyoktól hangfelvétel készítéséhez, a törvény által előírt részletes tájékoztatás megtörténtét pedig nem tudta bizonyítani. A felperesek szerint az alperes szakértő a felperesekkel szemben minden vonatkozó adatvédelmi előírást megszegett. A felülvizsgálati kérelem álláspontja szerint az explorációkról készült hangfelvételek szó szerinti leiratait nem lehet szó szerinti jegyzőkönyvnek minősíteni, és ezzel mintegy „megmenteni” a jogellenesen készült szakvéleményt. A felperesek szerint a hangfelvétel szó szerinti leirata a hangfelvétellel azonos adathalmaz megjelenítése más adathordozón, így ugyanazon jogsértéssel terhelt, mint maga a hangfelvétel. Az alperes szerint tehát a hangfelvétel leirata és annak minden példánya törlendő. A felperesek hangsúlyozták, hogy az Infotv. szerint az adatkezelés minden mozzanatának törvényesnek és tisztességesnek kell lennie. A felperesek a teljes szakvélemény törlésére irányuló kereseti kérelmüket azzal az érveléssel is alátámasztották, hogy pszichológusi szakvélemény exploráció nélkül nem készíthető el, mert az a tesztek korrekt kiértékelésére is kihatással bír. Jelezték továbbá, hogy az Infotv. szerint a személyes adatokból levont következtetés is személyes adat, így a szakvéleményben a jogellenesen nyert személyes adatokból levont következtetések is jogellenesek.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [15] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet nem találta alaposnak, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.
- [16] A Pp. 275. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs. A Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A (2) bekezdés értelmében a Kúria a jogerős határozatot csak a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja felül. A jelen esetben a felvétel törlésére vonatkozó bírósági döntés jogerőre emelkedett. A Kúriának azt kellett vizsgálnia, hogy jogkövetkezményként helye van-e a teljes szakvélemény törlése elrendelésének. A felülvizsgálati

eljárásban általánosan érvényesül a felülmérlegelés tilalma, azaz nincs helye a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének. Ez alól kivételt csak a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen értékelése vagy a logika alapvető szabályaival ellentétes értékelése jelent.

- [17] Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. tv. (továbbiakban: Infotv.) 1. §-a szerint a törvény célja az adatok kezelésére vonatkozó alapvető szabályok meghatározása annak érdekében, hogy a természetes személyek magánszféráját az adatkezelők tiszteletben tartják, valamint a közügyek átláthatósága, a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez és terjesztéséhez fűződő jog érvényesítésével megvalósuljon. A 3. § 2. pontja értelmében személyes adat az érintettel kapcsolatba hozható adat - különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A 3.§. 3. pont a) pontja szerint különleges adat a faji eredetre, a nemzetiséghez tartozásra, a politikai véleményre vagy pártállásra, a vallásosság vagy más világnézeti meggyőződésre, az érdek-képviselési szervezeti tagságra, a szexuális életre vonatkozó személyes adat, 3. § 3. pont b) pontja szerint ugyancsak különleges adat az egészségi állapotra, a kóros szenvedélyre vonatkozó személyes adat, valamint a bűnügyi személyes adat.
- [18] Az Infotv. II. fejezete rögzíti az adatkezelés elveit, illetve jogalapját. Ennek megfelelően a 4. § (1) bekezdése szerint személyes adat kizárólag meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében kezelhető. Az adatkezelésnek minden szakaszában meg kell felelnie az adatkezelés céljának, az adatok felvételének és kezelésének tisztességesnek és törvényesnek kell lennie. A (2) bekezdés szerint csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas. A személyes adat csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig kezelhető. Az 5. § (1) bekezdése szerint személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárult (a) pont) vagy azt törvény vagy - törvényi felhatalmazás alapján az abban meghatározott körben - helyi önkormányzati rendeletek közérdeken alapuló célból elrendeli (kötelező adatkezelés, b) pont). A (2) bekezdés szerint különleges adat a 6. §-ban meghatározott esetekben, valamint akkor kezelhető, ha az adatkezeléshez az érintett írásban hozzájárult (a pont). A (3) bekezdés szerint kötelező adatkezelés esetén a kezelendő adatok fajtái, az adatkezelés célját és feltételeit, az adatok megismerhetőségét, az adatkezelés időtartamát, valamint az adatkezelő személyét és az adatkezelést elrendelő törvény, illetve önkormányzati rendelet határozza meg.
- [19] Az Infotv. 6. § (5) bekezdése szerint ha a személyes adat felvételére az érintett hozzájárulásával került sor, az adatkezelő

a felvett adatokat törvény eltérő rendelkezésének hiányában a rá vonatkozó jogi kötelezettség teljesítése céljából (a/ pont) vagy az adatkezelő vagy harmadik személy jogos érdekének érvényesítése céljából, ha ezen érdek érvényesítése személyes adatok védelméhez fűződő jog korlátozásával arányban áll, további külön hozzájárulása nélkül, valamint az érintett hozzájárulásának visszavonását követően is kezelheti. A (6) bekezdés szerint az érintett kérelmére, kezdeményezésére indult bírósági vagy hatósági eljárásban az eljárás lefolytatásához szükséges személyes adatok tekintetében, az érintett kérelmére indult más ügyben az általa megadott személyes adatok tekintetében az érintett hozzájárulását vélelmezni kell. A (8) bekezdés értelmében kétség esetén azt kell vélelmezni, hogy az érintett a hozzájárulását nem adta meg.

- [20] Az Infotv-ben az érintettek jogait és érvényesítésük módját az Infotv. 14-19. §-ai határozzák meg. A 17. § (2) bekezdése lehetőséget ad a személyes adatok törlésére, ha annak kezelése jogellenes (a pont), illetve lehetőséget ad a bíróság részére a törlés elrendelésére (e pont). A 20. § (1) bekezdése szerint az érintettel az adatkezelés megkezdése előtt közölni kell, hogy az adatkezelés hozzájáruláson alapul vagy kötelező. A (2) bekezdés értelmében az érintettet az adatkezelés megkezdése előtt egyértelműen és részletesen tájékoztatni kell az adatai kezelésével kapcsolatos minden tényről, így különösen az adatkezelés céljáról és jogalapjáról, az adatkezelésre és az adatfeldolgozásra jogosult személyére, az adatkezelés időtartamáról, arról, ha az érintett személyes adatait az adatkezelő a 6. § (5) bekezdése alapján kezeli, illetve arról, hogy kik ismerhetik meg az adatokat. A tájékoztatásnak ki kell terjednie az érintett adatkezeléssel kapcsolatos jogaira és jogorvoslati lehetőségeire. A (3) bekezdés szerint kötelező adatkezelés esetén a tájékoztatás megtörténhet a (2) bekezdés szerinti információkat tartalmazó jogszabályi rendelkezésekre való utalás nyilvánosságra hozatalával is. A 22. § (1) bekezdése értelmében az érintett jogainak megsértése esetén, valamint az Infotv. 21. §-ában meghatározott esetekben az adatátvevő az adatkezelő ellen bírósághoz fordulhat, a bíróság az ügyben soron kívül jár el. A (2) bekezdés szerint azt, hogy az adatkezelés a jogszabályban foglaltaknak megfelel, az adatkezelő köteles bizonyítani. Fontosnak tartja ugyanakkor a Kúria rögzíteni azt, hogy a kialakult következetes bírói gyakorlat értelmében a jelen esetben is polgári perről van szó, ahol érvényesül a jóhiszemű joggyakorlás alapelve is. Tehát az Infotv-ben rögzített jogokat sem lehet visszaélésszerűen gyakorolni. Helyesen értékelték az eljárt bíróságok azt, hogy az Infotv. rendelkezéseihez képest speciális szabályozásnak tekinthető az akkor hatályos, az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló 2005. évi XLVII. tv. Ennek 12. § (1) bekezdése szerint a szakértő a tevékenysége során rendelkezésére bocsátott vagy tudomására jutott személyes adatokat a kirendelés vagy megbízás teljesítése, valamint tevékenységének szakmai, módszertani és etikai, valamint a jogszabályoknak való

megfelelőségének ellenőrizhetősége céljából jogosult kezelni. A (2) bekezdés szerint a szakértőt a tevékenysége során tudomására jutott tényekre és adatokra nézve titoktartási kötelezettség terheli, az ügyre vonatkozó tényekről és adatokról csak az ügyben eljáró hatóság, továbbá az adatok kezelésére jogosult más szerv vagy személy részére nyújthat tájékoztatást. Az igazságügyi szakértői működésről szóló 31/2008 (XII.31.) IRM rendelet 8. § (1) bekezdése szerint a vizsgálat megkezdésekor a szakértő a vizsgálat alá vont személyt közérthető módon tájékoztatja a vizsgálat céljáról, időtartamáról, menetéről és az alkalmazandó vizsgálati eljárásokról, módszerekről, valamint arról, hogy köteles-e magát a vizsgálatnak alávetni.

- [21] Azt is helyesen állapította meg a Kúria szerint a jogerős ítélet, hogy ezen szabály megsértése esetén közvetlen szankciót maga az IRM rendelet nem tartalmaz. A kirendelő bíróság jogosult a szakvéleményt bizonyítékként értékelni, és ugyancsak a kirendelő bíróság dönthet arról, hogy milyen jelentőséget tulajdonít az esetleges szabálytalanságnak, bizonyításra alkalmasnak találja a szakvéleményt vagy sem. Ugyanezen rendelet 20/A. § (3) bekezdése előírja, hogy a vizsgálat során a szakértő a vizsgált személy vagy annak törvényes képviselője írásos beleegyezése esetén készíthet hangfelvételt. Azt az alperes sem vitatta, hogy ilyen írásbeli hozzájáruló nyilatkozatot nem kért a felperesektől. Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül a Kúria szerint az a körülmény, hogy a rendelkezésre álló adatokból megállapítható volt: valamennyi felperes számára egyértelmű volt, hogy a szakértő a beszélgetés során elhangzottakat hangfelvétellel diktafonra rögzíti. Ezen módszer ellen a felperesek akkor nem tiltakoztak, további felvilágosítást sem kértek a szakértőtől.
- [22] A Kúriának a korábbiak szerint abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy az írásos hozzájárulás kikérésének hiánya a hangfelvétel készítése körében indokolja-e az egész szakvélemény törlésének elrendelését vagy sem.
- [23] A Kúria a jelen esetben a kivételes felülmérlegelésre okot adó körülményt nem észlelt. Helytállóan, jogszabálysértés nélkül állapította meg a jogerős ítélet azt, hogy az alapperben maguk a felperesek is kérték szakértő kirendelését, ezzel a vizsgálat lefolytatásához maguk is hozzájárultak. A gyermekelhelyezés iránt, illetve a gyermekkel való kapcsolattartás körében is folyamatban lévő peres eljárásban teljes mértékben egyértelmű és szükségszerű, hogy a kirendelt igazságügyi szakértő akár személyes adatok, akár különleges adatok iránt érdeklődjek, személyére vonatkozó speciális titoktartási kötelezettség mellett. Az is nyilvánvaló, hogy a szakértői kérdésekre adott válaszok egzakt, pontos rögzítése is szükségszerű. Ilyen módon készült szakvélemény lehet alkalmas érdemi következtetések levonására, szerepelhet bizonyítási eszközként. Önmagában a rögzítés módjának eljárási szabálytalansága, magát a szakértői véleményt alapjaiban nem kérdőjelezi meg. A hangfelvétel nem titokban, nem visszaélésszerűen

készült, akkor sem, ha az írásos hozzájárulás kikérését az alperes valóban elmulasztotta. Azt is helytállóan állapították meg az eljáró bíróságok és így a jogerős ítélet, hogy a szakvélemény érdemi értékelése a kirendelő bíróságra tartozik. Nem értett egyet a Kúria azzal a felperesi érveléssel, hogy önmagában a rögzítés módjának szabálytalansága a szakvélemény egészét semmissé tenné. Nem merült fel egyébként adat arra nézve sem, hogy az ilyen módon rögzítettek nem feleltek volna meg a vizsgálati szituációban ténylegesen elhangzottaknak.

- [24] Mindezekre figyelemmel a Kúria szerint is ezen esetben elegendő a jogsértő módon készült hangfelvétel törlése, a szakvélemény egészének törlése aránytalanul súlyos jogkövetkezményt jelentene, egy másik bíróságot fosztana meg a bizonyíték értékelésének lehetőségétől. Az alperest mint igazságügyi szakértőt változatlanul terheli a titoktartási kötelezettség. A birtokába jutott adatokat, tényeket, körülményeket nem hozhatja illetéktelenek tudomására.
- [25] Mindezekre figyelemmel a Kúria az alperes oldalán a felülvizsgálati eljárásban perköltség nem merült fel, ezért erről a bíróságnak rendelkeznie nem kellett. Az eljárás tárgyi illetékmentességet élvez.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [26] 2011. évi CXII. tv. (Infotv.) 1. §, 3. § 2. pont, 3. § 3. pont, 4. §, 5. §, 6. § (5) és (6) bekezdés, 17. § (2) bekezdés, 22. § (2) bekezdés, Pp. 206. § (1) bekezdés, 275. § (3) bekezdés, 1990. évi XCIII. tv. 57. § o. pont.

Záró rész

- [27] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2017. november 29.

Dr. Mészáros Mátyás s.k. a tanács elnöke, dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

S.K.

bírósági ügyintéző